
Från: Johan Nolén <nolenjohan@gmail.com>

Skickat: den 15 december 2020 19:14

Till: boras.stad@boras.se; kommun@svenljunga.se; markskommun@mark.se;
kommun@tranemo.se; Funktionsadress Kommunen <kommunen@bollebygd.se>;
kommun@ulricehamn.se

Ämne: Veteranpolitik för Sverige

Sändlista:

Kommunkansliet i Borås, Svenljunga, Tranemo, Ulricehamn, Mark och Bollebygd.

För distribution till samtliga politiker i Borås, Svenljunga, Tranemo, Ulricehamn, Mark och Bollebygd.

Bifogat finns det nyutvecklade dokumentet "Veteranpolitik för Sverige" som har utarbetats av Sveriges Veteranförbund under ledning av Förbundsordförande Sverker Göranson (f.d. Överbefälhavare) i samarbete med de lokala veteranföreningarna, däribland Fredsbaskrarna Sjuhärad.

Det är en sammanfattning av Sveriges Veteranförbunds (SVF) syn på vilka politiska frågor och mål som bör prioriteras inom den svenska veteranpolitiken och andra berörda politikområden från år 2020 och framåt.

Det gäller från 2020 och intill dess att ett beslut rörande ett nytt dokument har fattats av förbundets kongress eller styrelse. Kongressen ger styrelsen i uppdrag att utifrån övergripande målsättningar utarbeta och fastställa detaljerade måldokument.

Mål på samtliga tre politiska nivåer

~~Utveckla veteranpolitiken:~~ Alla politiska partier bör ha en grundläggande veteranpolitik med tydliga mål och prioriteringar samt tillhörande finansiering.

~~Utse politiska företrädare:~~ Alla politiska partier bör ha veteranpolitiska företrädare och kontaktpersoner. Detta är särskilt viktigt på nationell och kommunal nivå. Kontinuitet är av stor betydelse för detta ansvarsområde.

Med önskan om en God Jul och ett Gott Nytt År och ett pandemifritt 2021.

Vänliga Hälsningar,
Johan Nolén
Ordförande
Fredsbaskrarna Sjuhärad

VETERANPOLITIK FÖR SVERIGE

November 2020

EN ANSVARSFULL VETERANPOLITIK ÄR BRA FÖR SVERIGE!

Sveriges Veteranförbunds (SVF) mål och prioriteringar för politiken

Detta är en sammanfattning av Sveriges Veteranförbunds (SVF) syn på vilka politiska frågor och mål som bör prioriteras inom den svenska veteranpolitiken och andra berörda politikområden från år 2020 och framåt. Sveriges veteraner utgör idag lite av en folkrörelse eftersom cirka 100 000 svenskar har genomfört internationell tjänstgöring i olika former, och då dessa lågt räknat har uppemot 500 000 nära anhöriga som i hög grad har berörts av de ofta riskfyllda och påfrestande uppgifterna. De mål och prioriteringar som presenteras är välavvägda och realistiska och syftar till att förbättra situationen för landets veteraner och effektivisera en för Sverige viktig verksamhet. SVF:s utgångspunkt är att en ansvarsfull veteranpolitik, med individen i centrum, är bra för Sverige!

Sveriges deltagande i internationella fredsinsatser och andra operationer

SVF:s övergripande intresse är att skapa goda förutsättningar för svensk personals och sina medlemmars deltagande i internationella fredsinsatser och andra operationer och därmed för Sveriges möjligheter att bidra till internationell fred och säkerhet samt hållbar utveckling. SVF:s arbete omfattar svenska veteraners intressen och behov innan, under och efter genomförd insats.

Sveriges deltagande i och stöd till internationella fredsinsatser och andra operationer utgör en viktig, verkningsfull och profilerad del av svensk politik. Flera politikområden berörs och då främst säkerhetspolitiken, utrikespolitiken, biståndspolitikerna och försvarspolitikerna. Veteranpolitik ingår som en del i alla dessa politikområden. Fredsinsatserna leds av FN, EU, Nato, OSSE, andra internationella organisationer eller grupper av länder. Organisationerna har stor betydelse för Sverige och möjligheterna att uppnå viktiga, politiska mål. Beslut om insatser med svensk personal fattas av Sveriges riksdag, vilket innebär att samtliga politiska partier är direkt involverade i och ansvariga för utformningen av vår veteranpolitik.

All svensk insatspersonal är veteraner

Den utan jämförelse viktigaste resursen i de internationella insatserna är de svenskar som sänds ut till krigs- och konfliktdrabbade länder för att genomföra det praktiska fredsarbetet. I enlighet med tydliga kriterier så definieras personalen i insatserna som "veteraner" redan under sitt första uppdrag. Benämningen "veteranpolitik" grundar sig i detta faktum.

Begreppet "veteran" är inkluderande och omfattar militärer, poliser och civil personal, det vill säga män och kvinnor från hela Sverige, i olika åldrar och med olika kompetenser och bakgrunder. De utgör en internationellt efterfrågad och uppskattad resurs och de omvandlar svensk politik till praktisk handling. Veteraner kan, begreppet till trots, ha flera uppdrag både bakom och framför sig. Det nationella ansvaret är fördelat mellan åtta svenska myndigheter som har i uppdrag att rekrytera, förbereda, sända ut och stödja personal, såväl under insats som efter hemkomst, inom sina respektive ansvars- och kompetensområden.

Veteranpolitik är ett gemensamt politiskt ansvar

Det är ett gemensamt politiskt ansvar att främja, vårda och utveckla denna kritiska resurs och därmed skapa goda förutsättningar för svensk personals deltagande i internationella fredsinsatser. Detta sker främst genom veteranpolitik, vilken omfattar alla de tre nationella politiska nivåerna, samt de fyra politikområdena ovan, inklusive uppdrag till ansvariga myndigheter. En ansvarsfull och effektiv veteranpolitik utgår från individens, det vill säga veteranens, situation och behov och bör omfatta finansierade mål och prioriteringar på samtliga politiska nivåer.

Under senare år har det i Sverige utvecklats en alltmer tydlig veteranpolitik. Ramverket för politiken har i huvudsak skapats genom två djupgående och väldokumenterade utredningar. Utredningarnas slutsatser grundade sig i det aktuella läget och förutsättningarna i Sverige och innehåller en rad förslag på nödvändiga åtgärder. Flera av dessa har vid det här laget hanterats. Samtidigt har den politiska aktiviteten överlag gått ner, med ett synligt och symboliskt undantag i samband med det årliga högtidlighållandet av veterandagen den 29 maj. Det praktiska arbetet och utvecklingen av politiken sker idag genom ett fåtal engagerade politiker som i de flesta fall varit involverade under lång tid och lyckats göra beundransvärda insatser för Sveriges veteraner. Det politiska ansvaret bör dock breddas och veteranpolitiken måste integreras i närliggande politikområden och ges möjligheter att leva och utvecklas över tid. SVF kommer aktivt att synliggöra detta behov i dialog med politiker på nationell, regional och kommunal nivå.

Nära samarbete mellan myndigheter och frivilligorganisationer

Ansvaret för Sveriges veteraner delas idag mellan berörda svenska myndigheter och stödet utövas av landets ideella veteran- och anhörigföreningar. Frivilligorganisationerna har olika fokus och kompletterar varandra väl. Detta är en god ordning och ett paradexempel på Föreningsverige och betydelsen av ett engagerat och ansvarstagande civilsamhälle. Staten har mycket att både vinna och tjäna på att veteraner och anhöriga själva driver sina frågor och värnar om sina behov och rättigheter. Det är samtidigt en sårbar ordning som i hög grad bygger på frivilliga insatser och enskilda eldsjäalars oförtröttliga arbete. Statens och de enskilda organisationernas övergripande mål är desamma och det ligger i statens intresse att skapa goda förutsättningar för och främja dessa ideella krafters kärnverksamhet. Det överlag goda samarbetet mellan landets veteran- och anhörigföreningar är i sammanhanget en stor tillgång.

Tillsammans når vi målen

SVF som helhet (se längst ner) har genom dialog med samtliga politiska partier och kompletterande analysarbete tagit fram detta underlag och förbundet kommer genom sina medlemsföreningar, styrelse, kansli och samarbetspartners att aktivt verka för att målen i dokumentet uppnås och en ökad förståelse för betydelsen av en ansvarsfull och inkluderande veteranpolitik. SVF och Sveriges veteran- och anhörigföreningar står alltid beredda – på nationell, regional och kommunal nivå – att bidra med råd, stöd, erfarenheter och engagemang när det gäller arbetet med att uppfylla de veteranpolitiska målen. Det som är bra för Sveriges veteraner är bra för Sverige!

Mål på samtliga tre politiska nivåer

Utveckla veteranpolitiken: Alla politiska partier bör ha en grundläggande veteranpolitik med tydliga mål och prioriteringar samt tillhörande finansiering.

Utse politiska företrädare: Alla politiska partier bör ha veteranpolitiska företrädare och kontaktpersoner. Detta är särskilt viktigt på nationell och kommunal nivå. Kontinuitet är av stor betydelse för detta ansvarsområde.

Håll samman politiken: Veteranpolitik bör utgöra en sammanhållen politik som omfattar samtliga tre politiska nivåer, det vill säga nationell, regional och kommunal nivå.

Förankra politiken: Veteranpolitik bör drivas, utvecklas, finansieras och kommuniceras precis på samma sätt som all annan politik.

Stöd våra veteraner: Gula bandet, som säljs till förmån för Sveriges veteraner och deras anhöriga, kan med fördel och på lämpligt sätt lyftas fram av politiska företrädare på samtliga nivåer och allra helst i samband med den internationella och nationella veterandagen den 29 maj.

Mål på nationell nivå

Integrera politiken: Partiernas veteranpolitik bör integreras i berörda politikområden och då främst säkerhetspolitiken, utrikespolitiken, biståndspolitikerna och försvarspolitikerna.

Fullfölj veteranutredningarna: De veteranutredningar som genomförts var banbrytande och resulterade i många viktiga förslag som legat till grund för utvecklingen av en helt ny, svensk veteranpolitik. Mycket har hänt och genomförts, samtidigt finns det frågor som fortfarande behöver fullföljas och klargöras. Detta rör bland annat frågor kring omhändertagandet av civila veteraner, som har delvis andra behov än sina militära kolleger, och deras rätt till tjänstledighet i samband med internationella insatser samt den återkommande frågeställningen rörande det eventuella behovet av ett så kallat "Veteracentrum". En fullt utvecklad motsvarighet till det svenska, skisserade konceptet finns i Norge och frågan väcks då och då i Sverige genom bland annat engagerade veteraner och enskilda debattörer. Sverige och Norge har dock delvis olika förutsättningar för sin veteranverksamhet och det finns ingen heltäckande behovs- och syftesanalys som grund för ett svenskt ställningstagande. Sverige har vidare en viktig, kompletterande infrastruktur genom sina Soldathem och hemvärnsgårdar. Det är angeläget att bringa klarhet i denna symbolladdade fråga genom en särskild utredning som dessutom anlägger ett brett veteranperspektiv på saken. Slutligen bör regelbundna uppföljningar göras och dokumenteras på såväl politisk som myndighetsnivå för att ge en bild av förutsättningarna för veteranpolitiken och genomförandet av utredningarnas förslag.

Kom överens om en definition: Begreppet veteran behöver också inkludera nationella veteraner (svensk personal som genomfört andra typer av operationer och uppdrag). Arbetet med att ta fram en fungerande definition bör präglas av stor lyhördhet och professionell förståelse och de svenska veteran- och anhörigföreningarna bör vara centrala aktörer i denna process.

Utarbeta en nationell veteranstrategi: Svensk veteranpolitik bör ta sin utgångspunkt i veteraners situation och behov samt den kunskap som vuxit fram ur utredningar och forskning. På denna gedigna grund bör regeringen utarbeta och fastställa en nationell veteranstrategi som bland annat omfattar mål och prioriteringar för veteranarbetet, myndigheters roller och ansvar, samarbetet med och stödet till veteran- och anhörigföreningarna, rekommendationer för värdering av veteraners meriter, former för samhälls erkännande efter genomförda insatser samt högtidlighållandet av veterandagen. Denna bör även vara vägledande för veteranarbetet på regional och kommunal nivå.

Uppmärksamma veterandagen: Samtliga partier bör självständigt och genom Sveriges riksdag bidra till att öka kunskapen kring den internationella och nationella veterandagen den 29 maj och på olika sätt engagera sig i det årliga högtidlighållandet och uppmärksammandet. I detta bör ingå att lyfta fram och informera om den person som av SVF utses till årets veteran. Veteranpolitik förenar och det ligger i alla partiers intresse att synliggöra detta viktiga uttryck för svensk politik och Sveriges bidrag till internationell fred och säkerhet samt hållbar utveckling. Veterandagen är till för Sveriges veteraner och deras anhöriga, men den angår samtidigt hela landet – väldigt många svenskar är potentiella veteraner och fredsarbetare utan att egentligen veta om det. Den berättelsen och möjligheten förtjänar att spridas.

Åtgärda kunskapsluckorna: Försvarsmakten och Karolinska institutet har samarbetat kring aktuell forskning och fått fram nya, angelägna kunskaper rörande svenska, militära veteraners hälsa, behov och förmågor. Denna forskning behöver breddas till fler delområden och även utvidgas till att omfatta olika civila veterankategorier. En fortsättning och fördjupning av denna forskning borde utgöra en del av all ansvarfull veteranpolitik. Det är bara genom forskning vår framtida veteranpolitik kan utvecklas på kunskapsbaserad grund. Denna kvalitetssäkring har stor betydelse för Sveriges veteraner och det långsiktiga genomförandet av den svenska politiken på området. Internationella insatser består av människor och dessa människor arbetar ofta under mycket påfrestande och osäkra förhållanden. Det får däremot inte råda någon osäkerhet kring hur de påverkas och mår som en direkt konsekvens av sitt personliga bidrag till den svenska, internationella insatsverksamheten. Veteraner är svenskar som ställer upp för sitt land och det internationella samfundet – de måste känna sig trygga med att Sverige ställer upp för dem.

Säkerställ goda villkor: Svensk insatspersonal förtjänar goda villkor och förmåner kopplade till sina internationella uppdrag. Dessa bör även vara rimliga och ansvarsfulla ur ett internationellt perspektiv. Samtliga politiska partier bör följa och bevaka dessa frågor och säkerställa att regeringen omhändertar den här typen av centrala basbehov genom sina uppdrag till de ansvariga, svenska myndigheterna. Detta handlar bland annat om arvodesnivåer, traktamenten, försäkringar, stöd till familjer och pensionsfrågor. I detta arbete ingår också att utveckla former för att bättre värdera och kommunicera veteraners meriter så att dessa i högre grad kan få en positiv påverkan på de utsändande myndigheternas överväganden vid tjänstetillsättningar, lönesättning och karriärutveckling. Svensk insatspersonal ska vara skickliga, utbildade och ledande och för det krävs rimliga och respektfulla villkor snarare än ledande dito. Det är en bra, lönsam och långsiktigt hållbar lösning både för Sverige och det internationella fredsarbetet.

Utveckla krisberedskapen: Svenska veteraner är, med tanke på sin kompetens och erfarenhet, en stor tillgång inom den frivilliga krisberedskapen och krishanteringen. Detta gäller såväl den civila som den militära krisledningen i vårt samhälle. Veteraner har under senare år bland annat bidragit med uppmärksammade insatser under skogsbränderna 2018 och Coronapandemin 2020. Veteraner är vana att arbeta snabbt, strukturerat och målmedvetet och de ryggar inte tillbaka inför utmaningar och överraskningar. Det ligger i hela samhällets intresse att utveckla former för att tillvarata denna värdefulla resurs – i god tid innan nästa kris.

Visa stolthet och erkänsla: Samhället har mycket att vinna på att visa stolthet och erkänsla gentemot svenska veteraner. De har i de flesta fall gjort exceptionella insatser för andra människor och länder och för de sårbara värden som håller samman en bättre och mer civiliserad värld. Detta har riksdagens talman, statsministern, försvarsministern och andra talare regelbundet understrukit i samband med det årliga högtidlighållandet av veterandagen. Genom att utveckla former och uttrycksätt för detta så synliggörs en politik och verksamhet som angår många svenskar och som sannolikt kan bidra till att dessa för Sverige så viktiga värden och frågor ges ökad uppmärksamhet och genomslagskraft. Detta skulle hela landet tjäna på, inte minst i tider när demokratiska, rättvisebaserade och inkluderande ideal utmanas från olika håll. Det görs många insatser utöver det vanliga och förväntade i ett välmående samhälle som det svenska och veteraner utgör endast en grupp bland andra. Samtidigt präglas det offentliga livet ofta av ett underskott av visad stolthet, erkänsla och

tacksamhet. SVF vill med denna uppmaning bara slå ett ödmjukt slag för Sveriges veteraner och sina medlemmar och förbundet hoppas att detta kan inspirera andra organisationer att också lyfta dessa behov och propagera för en sådan hållning gentemot sina egna medlemmar. Detta skulle göra oss stolta och tacksamma.

Inför veteranpeng: Sveriges politiska riksdagspartier borde förenas i frågan om att införa en så kallad veteranpeng. Behovet av denna hänger samman med den ordning som beskrivs i den inledande texten ovan och som innebär att civilsamhället idag på ideell basis axlar ett stort ansvar för Sveriges veteraner. För att säkerställa och upprätthålla denna väl fungerande ordning så skulle hemvändande veteraner kunna erbjudas en frivillig och tidsbegränsad veteranpeng som gör det möjligt för dem att under fem år bli medlemmar i en valfri registrerad veteran- och anhörigförening. Detta skulle underlätta för både staten, den enskilde veteranen och de olika föreningarna. Staten och de ansvariga myndigheterna avlastas i sitt arbete med att hantera veteraners insatsrelaterade behov, den enskilde veteranen ges stöd, kamratskap och hjälp att anpassa sig till livet på hemmaplan efter genomförd insats och föreningarna får bättre möjligheter att ta sitt frivilliga ansvar och bedriva sin viktiga kärnverksamhet. En veteranpeng vore en smart, samhällelig investering och skulle enbart utgöra ett kompletterande bidrag till föreningarnas kärnverksamhet jämte medlemsavgifter och annat stöd. Vem är beredd att på ett inkluderande sätt ta täten i denna fråga?

Mål på regional nivå

Undvik dubbla utredningar: Sverige har idag vid Uppsala akademiska sjukhus en särskild veteranmottagning som är specialiserad på PTSD (engelska: post-traumatic stress disorder; svenska: post-traumatiskt stressyndrom). När patienter remitteras till sin hemregion bör det normalt inte krävas en helt ny utredning, utan den utredning som gjorts av veteranmottagningen bör ligga till grund för fortsatt vård och rehabilitering. Detta minskar individens otrygghet och lidande, sparar offentliga medel och bidrar till en mer effektiv rehabilitering.

Stärk kamratstödet: Det så kallade kamratstödet har en central roll i SVF:s och de svenska veteran- och anhörigföreningarnas verksamhet. Det är ett direktstöd till veteraner med särskilda behov som är organiserat i form av ett rikstäckande nätverk med utbildade kamratstödjare. De sistnämnda är alltid själva veteraner. Regioner bör på lämpligt sätt främja denna verksamhet och betrakta den som en resurs och samarbetspartner i det förebyggande och kompletterande hälso- och vårdarbetet rörande såväl synliga som osynliga skador.

Mål på kommunal nivå

Tillvarata veteranerna: Veteraner är kommuninvånare i livets alla skeden och Sveriges kommuner har mycket att vinna på att ta tillvara dem som resurs, stödja dem som grupp och synliggöra det bidrag till internationella fredsinsatser och andra operationer som sker genom dessa individer.

Stöd veteranföreningarna: Veteranföreningar är verksamma i flera av landets kommuner och båda parter bör ta ansvar för en aktiv, lyhörd och ömsesidigt stödjande samarbetsrelation. Kommuner kan med fördel uppmuntra till etablerandet av en ny förening om en sådan saknas.

Utveckla kommunala veteranstrategier: Varje kommun bör ha en strategi (policy) för hantering av veteranfrågor och sin kommunala veteranpolitik. Det är till stor fördel om denna är samordnad med nationella strategier och riktlinjer. Exempel på frågor att inkludera är samarbetsrelationen med lokala veteranföreningar, tillvaratagandet av veteraners kompetens och erfarenhet samt det årliga högtidlighållandet av veterandagen den 29 maj.

Samlas kring veterandagen: Det är ett nationellt ansvar att årligen uppmärksamma den internationella och svenska veterandagen den 29 maj. Sedan 2011 har veterandagen statsceremoniell status i Sverige och från 2017 är den en av riksdagen fastställd allmän flaggdag. Samtliga kommuner i Sverige bör bidra till högtidlighållandet av dagen, allt utifrån lokala förutsättningar och engagemang. Det kan handla om att kommunens flaggor hissas men även omfatta en samlande ceremoni med veteraner, anhöriga, skolungdomar och intresserade kommuninvånare.

Etablera minnesplatser: Idag finns det minnesplatser och veteranmonument kopplade till internationella insatser i ett antal svenska kommuner. Dessa är ofta finstämda, lågmälda och gripande symboler över den enskilda människans möjligheter att bidra till fred och minskat lidande i en våldsam och oförutsägbart värld. Minnesplatserna fyller flera viktiga funktioner och möjliggör samvaro och gemenskap, reflektion kring saknade kamrater, bearbetning av upplevelser och erfarenheter, ceremonier och högtider samt ett meningsfullt och förskönande inslag i det offentliga rummet. De utgör en del av kommunens historia och fönster mot världen. De representerar värden och principer som det ligger i varje modern kommuns intresse att förknippas med. Kommuner kan med fördel sondera intresset för nya minnesplatser och monument med lokala veteranföreningar i kommunen eller länet.

Värdera veteraners meriter: Kommuner kan på ett effektivt sätt sig underlätta för sig själva genom att utveckla former för att stödja veteraner på den lokala arbetsmarknaden. Veteraner har en rad kompetenser och erfarenheter som är konkurrenskraftiga på arbetsmarknaden. De är ofta ansvarstagande, samarbetsinriktade, vana att ta initiativ, skickliga problemlösare, goda organisatörer, socialt kompetenta, stabila i samband med kriser och med ett patos och engagemang utöver det vanliga. De har dessutom en yrkesprofession i botten. Bearbeta och beskriv veteraners erfarenheter så att de förstås och uppskattas på den kommunala arbetsmarknaden och koppla samman veteraner med frivilliga jobbcoacher (dessa kan med fördel själva ha veteranbakgrund). Sådana åtgärder hade sannolikt underlättat veteraners återinträde och utveckling på arbetsmarknaden och tillfört det lokala arbetslivet värdefulla influenser och perspektiv.

Dra nytta av veteraner i skolorna: Kommunens veteraner kan sannolikt utgöra en värdefull resurs i skolarbetet på grundskole- och gymnasienivå. De är människor med starka personliga erfarenheter från andra länder och kulturer samt från det internationella freds- och utvecklingsarbete som bedrivs genom FN, EU, OSSE och andra samarbetsorgan. Flera skolämnen berör direkt veteraners erfarenheter, såsom samhällskunskap, historia och geografi. Många veteraner skulle säkert, inför trollebundna skolbarn, uppskatta att få dela med sig av sina erfarenheter med klasserna och fungera som muntliga källor, intervjuobjekt och studiecoacher. För vissa elever kanske relationen till och med kan utvecklas till något som mer liknar en livscoach. Veteraner är vana att lyssna och hjälpa.

För SVF, hösten 2020

Sverker Göranson
Förbundsordförande

Underlaget har utarbetats av SVF:s styrelse i nära samarbete med förbundets medlemsföreningar. Det gäller från 2020 och intill dess att ett beslut rörande ett nytt dokument har fattats av förbundets kongress eller styrelse. Kongressen ger styrelsen i uppdrag att utifrån övergripande målsättningar utarbeta och fastställa detaljerade måldokument.

VI GÖR DET TILLSAMMANS

Sveriges Veteranförbund (SVF)

Riddargatan 29, 114 57 Stockholm

Telefon: 08 - 25 50 30

E-post: kansliet@sverigesveteranforbund.se